

ระบบการควบคุมมีโทษกฎหมายจักรวรรมนุษย

นางสาววิจิตรา พงษ์ลัดดา

004666

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Judicial Review of Legislations

Miss Wichitra Foongladda

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law
Graduate School

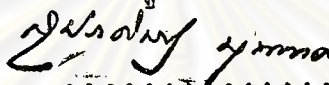
Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบการควบคุมมีโทษกฎหมายชั่วคราวมนูญ
โดย นางสาววิจิตรา พงษ์ลัดดา
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ. ดร. วิษณุ เกรืองาม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

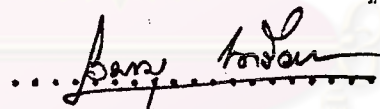
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ บุณาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

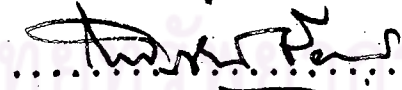
..... ประธานกรรมการ

(รศ. ประสิทธิ์ ไชวโลกุล)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. วิษณุ เกรืองาม)

..... กรรมการ

(ศก. ไทโรจน์ อับนาม)

..... กรรมการ

(รศ. ดร. สันตพันธ์ สุขวานิช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชา
ปีการศึกษา

ระบบการควบคุมมิให้กฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ
นางสาว วิจิตรมา พุ่งลัดดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม
นิติศาสตร์
2523

บทคัดย่อ

ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญทั้งในกลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย และ
ที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ เป็น เรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง เรื่องหนึ่งในทาง รัฐธรรมนูญ ซึ่ง เกิดขึ้น เพื่อต้องการ
แก้ไขปัญหาการใช้อำนาจเกินขอบเขตของฝ่ายนิติบัญญัติที่ตรากฎหมายขึ้นกระทบกระเทือนต่อรัฐธรรมนูญ
อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศนั้น ๆ ระบบนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 ระบบ คือ ระบบรวมอำนาจ และ
ระบบกระจายอำนาจ ในประเทศอังกฤษไม่มีระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญก็เพราะ
รัฐธรรมนูญของอังกฤษมีบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มีฐานะเป็นกฎหมายสูงสุด และยังได้ถือ
ทฤษฎีความสูงสุดแห่งรัฐสภาอีกด้วย ส่วนประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร และ
ถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญจึง เป็น เรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง
เพื่อพิทักษ์รักษาความสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญไว้ การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญจะประสบความสำเร็จ
สำเร็จถึงความมุ่งหมายที่ต้องการคุ้มครองป้องกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนอันได้บัญญัติรับรองไว้ใน
รัฐธรรมนูญให้พ้นจากการกระทำที่มีขอบเขตของฝ่ายนิติบัญญัติได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับองค์กรผู้มีอำนาจ
วินิจฉัยว่าเป็นใคร มีองค์ประกอบอย่างไร และจะมีหลักประกันอย่างไรให้องค์กรนั้นใช้อำนาจโดย
อิสระและเที่ยงธรรม ซึ่ง เมื่อพิจารณาระบบของสหรัฐอเมริกาอันเป็นระบบกระจายอำนาจที่ให้ศาล
ยุติธรรมเป็นผู้วินิจฉัยแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่า ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรหนึ่งในสามองค์กรแห่งอำนาจอธิปไตย
การให้อำนาจนี้แก่ศาลยุติธรรมย่อมจะทำให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจเหนือกว่าองค์กรอื่น ๆ แห่งอำนาจ
อธิปไตย เป็นการขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ จึงเห็นว่าน่าจะพิจารณาให้อำนาจวินิจฉัยแก่คณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญ หรือศาลรัฐธรรมนูญมากกว่า

สำหรับประเทศไทยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญน่าจะเป็นองค์กรที่เหมาะสมกับสภาพของระบบกฎหมาย และสังคมไทยมากกว่าศาลรัฐธรรมนูญ เพราะหากให้ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีลักษณะการใช้อำนาจถาวร เป็นผู้นิพนธ์ จะทำให้เกิดขัดแย้งกับรัฐสภาได้ง่าย เพราะผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เป็นระยะเวลาอันเกินไปถึงอาจทำให้ความคึกคักหลังไม่ทันต่อการพัฒนาของสภาพสังคมที่เจริญก้าวหน้าไป ผู้พิพากษาศาลรัฐธรรมนูญก็จะไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อใช้บังคับให้ทันต่อเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงในสังคม จากเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าประเทศไทยควรมีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัย โดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของไทย ได้พัฒนาจากแนวความคิดของซี.เอ.แฮสท์ที่ก่อกำเนิดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งแม้องค์กรนี้จะทำให้การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพดี แต่สำหรับประเทศไทยก็ยังมีจุดบกพร่องอยู่บ้าง ในคานองประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และคุณสมบัติของตุลาการรัฐธรรมนูญ อันควรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยประสานแนวความคิดในระบบการควบคุมทั้งสอง เข้าด้วยกันแล้วจำแนกเฉพาะส่วนที่ได้ออกมาประยุกต์ใช้ เพื่อยังประโยชน์ให้การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทยมีประสิทธิภาพสูงขึ้น กล่าวคือ

1. เกี่ยวกับองค์ประกอบขององค์กร บุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กรทั้งสามฝ่ายนี้ ควรมาจากองค์กรอาชีพไทยแต่ละฝ่ายแต่ไม่จำเป็นเป็นบุคคลในองค์กรฝ่ายต่าง ๆ นั้นเอง แต่ควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายที่คัดเลือกมาจากศาสตราจารย์กฎหมายในมหาวิทยาลัย กรรมการของคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายโดยตรง ผู้พิพากษาซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยมิใช่การพ้นจากตำแหน่งที่มีสาเหตุมาจากการกระทำผิด หรือหนายความ ซึ่งประกอบอาชีพมาแล้วเป็นเวลานาน องค์ประกอบขององค์กรควรมีจำนวนที่เหมาะสมฝ่ายละ 3 คน

2. เกี่ยวกับหลักประกันความอิสระและความมั่นคงของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ควรให้ตุลาการรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอนและนานพอควร ในระหว่างการดำรงตำแหน่งจะไม่มี การถอดถอนตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ลาสิกขาและเงินเดือนประจำ

ตำแหน่งที่สูงพอสมควรโดยไม่มีภาระเงินก้อน และให้ตุลาการรัฐธรรมนูญสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

3. ด้านผลของการวินิจฉัย ควรให้คำวินิจฉัยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่กระทบกระเทือนต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว ส่วนคดีที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ควรมีการระบุให้มีผลบังคับย้อนหลังไปบ้าง เฉพาะบางกรณี

4. ด้านหลักประกันในประสิทธิภาพของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ ควรมีหลักประกันความเที่ยงธรรมของตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ละท่านโดยวิธีให้มีการคัดเลือกตุลาการรัฐธรรมนูญได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4

Thesis Title   Judicial Review of Legislations
Name   Miss Wichitra Foongladda
Thesis Advisor   Assistant Professor   Wissanu Krea-ngam, Ph.D.
Department   Law
Academic Year   1980

ABSTRACT

Judicial Review of Legislation for both civil law and common law countries is an important matter related to constitutional matter occurred to acquire a solution to the legislature's misuse of power. There are two systems of review: namely Centralized System and Decentralized System. In England there is no Judicial Review of Legislation because the unwritten Constitution of England has no status of Supreme Law and yet counting on Supremacy of Parliament. For Thailand, we have the written Constitution and being the Supreme Law. Supervision of Law to comply with the Constitution is the most important matter necessary for protecting the supremacy of the constitution. Whether Judicial Review of Legislation will succeed depends on the organizer who has the power to review how the factors are and what shall guarantee the organizer's use of power. The American System is the decentralized one which assigns Court of Justice as the one among the three of the sovereignty to review the constitutionality of the legislation. Empowering this will make the Court of Justice has more super power than other of the sovereignty. That makes it against the rule of Separation of Powers. So that the Council of Constitution

or the Constitutional Court is more preferable than the Court of Justice for being given the power to review.

For Thailand, the Council of Constitution or the Constitutional Tribunal may be more suitable than the Constitutional Court. If the Constitutional Court, the permanent organizer, is given the power to review, then it may act against the parliament's will because the opinion of the appointed judges of the Constitutional Court may be too old for the constitutional development. They may not see the necessity to have the law for using to enforce in such event. For these reasons, we should have the Council of Constitution or the Constitutional Tribunal for reviewing. The Council of Constitution in Thailand developed from the Siéyès's Concept in France. This organ makes good efficiency to the Judicial Review of Legislation but there are some weak points in the factor and qualification of the "Conseil de Constitutionnel" of France that ought to develop by joining the two concepts together, then applies especially the good portion for making the benefit of judicial review of legislation more efficient, namely:

1. The organ who has the power to review should come from the different institutes. Their members may represent the three of the sovereignty. They ought to be the law educated persons that might select from the law Professors in University, the members of the Board of judicial Committee, and the retired judges who have never been punished.

The suitable numbers of the members ought to have three persons from each branch.

2. Concerning with the guarantee of freedom and security of the tribunal, each member should have the exact term of being in position and should not be withdrawn from his position. The members of the tribunal must be provided good welfare and high salary and they can express opinion freely.

3. The tribunal's decision should be effective in general "erga omnes" but not affect the court's judgment which is final, the judgment which is still not final may be affected by the tribunal's decision in some cases.

4. For the guarantee of the tribunal's impartiality, there should be some measurements for the parties concerned to raise the objection to the member of the tribunal.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกกรรมประกาศ

งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เกรื่องาม ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้ใช้เวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการช่วยให้ขอคิด วิจาร์ณ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์ จนสามารถสำเร็จจุดลงไปด้วยดี หากมิได้รับความช่วยเหลือจากท่านผู้นี้แล้ว ผู้เขียนก็จะไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้อย่างแน่นอน อีกท่านหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก็คือ อาจารย์ ดร. ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้บังคับบัญชาของผู้เขียน ซึ่งโดยการสนับสนุนของท่านทำให้ผู้เขียนมีเวลาทำวิทยานิพนธ์อย่างเต็มที่ ท่านผู้นี้จึงสมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นนักวิชาการ เพราะเห็นคุณค่าของการสร้างสรรค์งานทางวิชาการ นอกจากนั้นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือใน坎นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญไคแก่ อาจารย์สุรศักดิ์ มณีสร จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของทุกท่านที่โคกลาวนามมาแฉว

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านคณบดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชวีไลกุล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำตรวจแก้เป็นครั้งสุดท้าย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
1. ขอบเขตและลักษณะของปัญหา	3
2. วิธีการวิเคราะห์ปัญหา	3
3. ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	4
2. ที่มาแห่งหลักการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ ..	6
1. ทฤษฎีทางการเมือง	7
2. ความเข้าใจต่อกฎหมายสูงกว่า	12
2.1 กฎหมายสูงกว่าในสมัยโบราณ	12
2.2 กฎหมายสูงกว่าในสมัยกลาง	14
3. ลักษณะของรัฐสภาและอำนาจอธิปไตยของประชาชน ในฝรั่งเศส	16
4. ประเทศอังกฤษและอาณานิคม	17
5. การวิวัฒน์ของความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ	20
3. วัตถุประสงค์ของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	22
1. เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม	22
2. เพื่อประโยชน์แก่อำนาจสูงสุดในการปกครอง	23
3. เพื่อคุ้มครองป้องกันรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายพื้นฐาน ในการปกครองประเทศ	23

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ ..	25
1. ทฤษฎีความสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ	25
1.1 ความหมายของความเป็นกฎหมายสูงสุด ..	25
1.2 ลักษณะของความสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ	28
1.3 ที่มาของทฤษฎีความสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ ..	29
1.4 ทฤษฎีรัฐธรรมนูญของอเมริกัน	33
1.5 ผลของความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ	36
2. ทฤษฎีของออสเตรเลีย	36
2.1 อำนาจอธิปไตยและกฎหมาย	36
2.2 การควบคุมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ	38
3. หลักการแบ่งแยกอำนาจ	38
3.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการแบ่งแยกอำนาจ ..	39
3.2 การแบ่งแยกอำนาจในประเทศต่าง ๆ	46
3.3 การแบ่งแยกหน้าที่	53
4. หลักนิติธรรม	54
5. ทฤษฎีการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	56
5.1 หลักหรือมูลฐานของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัด รัฐธรรมนูญ	56
5.2 หลักของคดีระหว่างมาร์ เบอริ์และแมคคิสัน ..	63
5.3 หลักที่เคยปฏิบัติสืบเนื่องมาและเจตนาของผู้ ก่อตั้ง	67
6. หลักความสูงสุดแห่งรัฐสภา	71
6.1 ลักษณะพิเศษของรัฐสภาอังกฤษ	72
6.2 ลักษณะความสูงสุดแห่งรัฐสภา	72
6.3 ผลของการที่รัฐสภามีอำนาจสูงสุด	74
6.4 ข้อยับยั้งอำนาจสูงสุดของรัฐสภา	74

7. หลักอำนาจสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์	75
5. ระบบที่ใช้ในประเทศต่าง ๆ	82
1) ระบบกระจายอำนาจ	82
2) ระบบรวมอำนาจ	84
1. องค์การผู้มีอำนาจวินิจฉัย	88
1.1 ประเภทขององค์การผู้มีอำนาจวินิจฉัย	88
1.1.1 องค์การทางการเมือง	88
1.1.2 ศาลยุติธรรม	94
1.1.3 ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลพิเศษ	107
1.2 องค์ประกอบ	114
1.2.1 องค์ประกอบขององค์การทางการเมือง	114
1.2.2 องค์ประกอบของศาลยุติธรรม	115
1.2.3 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลพิเศษ	117
1.3 วาระในการดำรงตำแหน่ง	120
1.3.1 วาระในการดำรงตำแหน่งขององค์การทางการเมือง	120
1.3.2 วาระในการดำรงตำแหน่งของศาลยุติธรรม	121
1.3.3 วาระในการดำรงตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลพิเศษ	122
1.4 การพ้นจากตำแหน่ง	122
1.4.1 การพ้นจากตำแหน่งขององค์การทางการเมือง	122
1.4.2 การพ้นจากตำแหน่งของศาลยุติธรรม	124
1.4.3 การพ้นจากตำแหน่งของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลพิเศษ	125
1.5 อำนาจหน้าที่	126
1.5.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การทางการเมือง	126
1.5.2 อำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม	128

	หน้า
1.5.3 อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลพิเศษ	131
2. กระบวนการในการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	134
2.1 ผู้มีสิทธิเริ่มการวินิจฉัยหรือเสนอปัญหา	134
2.2 วิธีการเสนอปัญหา	140
2.2.1 วิธีการต่อสู้ป้องกัน	140
2.2.2 วิธีการฟ้องร้องกล่าวหา	141
2.3 การพิจารณาวินิจฉัย	142
2.4 ข้อปลัดเบ็ดเตล็ดของระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	146
6. ผลของการวินิจฉัยควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	148
1. ผลออกกฎหมายหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถูกวินิจฉัยว่าขัดรัฐธรรมนูญ	148
1.1 ทำให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญเป็นอันเสียเปล่า	148
1.2 ทำให้กฎหมายนั้นไม่มีค่าใช้บังคับ	150
1.3 ทำให้ประกาศใช้และนำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับไม่ได้	150
2. ขอบเขตการมีผลบังคับของคำวินิจฉัยควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	152
2.1 ขอบเขตการมีผลบังคับต่อบุคคล	152
2.2 ขอบเขตเกี่ยวกับเวลาของการมีผลบังคับ	154
7. ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	157
1. ประวัติความเป็นมาของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	157
1.1 จุดเริ่มต้นของระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	158

1.2 องค์การผู้มีอำนาจวินิจฉัย	162
ก) ศาลยุติธรรม	162
ข) รัฐสภา	174
ค) คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ	175
(ก) องค์ประกอบ	177
(ข) วาระในการดำรงตำแหน่ง	179
(ค) การพ้นจากตำแหน่ง	180
(ง) การแต่งตั้งแทนตำแหน่งว่าง	184
(จ) อำนาจหน้าที่	185
(ฉ) กระบวนการวินิจฉัย	187
(1) ผู้มีสิทธิเริ่มการวินิจฉัย	187
(2) การพิจารณาวินิจฉัย	189
1.3 ผลของการวินิจฉัย	197
ก) เป็นโมฆะ	197
ข) เป็นอันใช้บังคับมิได้	198
2. การควบคุมกฎหมายมีให้ชั่วคราวรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	
ปัจจุบัน	199
2.1 องค์การผู้มีอำนาจวินิจฉัย	199
2.2 กระบวนการวินิจฉัย	203
2.3 ผลของการวินิจฉัย	205
8. สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ	208
1. สรุปการวิจัย	208
1.1 ข้อดีของระบบการควบคุมกฎหมายมีให้ชั่วคราวรัฐธรรมนูญแต่ละระบบ	210
1.2 ข้อเสียของระบบการควบคุมกฎหมายมีให้ชั่วคราวรัฐธรรมนูญแต่ละระบบ	211

1.3 แนวโน้มของระบบการควบคุมกฎหมายมีให้ชัด รัฐธรรมนูญ	213
2. ข้อเสนอแนะ	214
2.1 คำนองครุณมีอำนาจวินิจฉัย	214
2.1.1 เกี่ยวกับองค์ประกอบ	218
2.1.2 เกี่ยวกับหลักประกันความอิสระและความ มั่นคงของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ..	220
2.2 คำนการพิจารณาวินิจฉัย	221
2.3 คำนผลของการวินิจฉัย	222
2.4 คำนหลักประกันในประสิทธิภาพของการควบคุม กฎหมายมีให้ชัดรัฐธรรมนูญ	223
บรรณานุกรม	229
ภาคผนวก	239
ภาคผนวก ก.	239
ภาคผนวก ข.	246
ประวัติผู้เขียน	254